

451241

ORSZÁG VILÁG

GELLER ODON

társadalmi, művészeti és irodalmi
országos riportlapja

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1939. VII. 15. XXVIII. évf. 14. sz.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a
Con. Dos. Nr. Pres. 8.1938/2.)

SCHUTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

AZ

ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósítói szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként összefoglaló képet ad olyan aktualitásokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

Az ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugalomért.

Az ORSZÁG-VILÁG

a legjobb újságírók és tudósportosok magyarközi Munkatársai között Ardeal jelesei foglalnak helyet, akik nyugati szellemet jelentenek a saját életében.

Az ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben elvilágosodottságot jelentenek.

Az ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istapolja az elmagyartottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsültes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

Az ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit képviseli és tántoríthatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nivós, másirányú közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19.

Napoleon feltámadt

Amikor 1921-ben Napoleon halálának százéves évfordulóját oly zajosan ünnepelték, egész Franciaország csendesen megegyezett abban, hogy

a császár már nem aktuális.

Csatái még izgatták a gyermekek és katonák fantáziáját, de a gondolkodók napirendre tértek fölötte. Elmúlt, mondták nagyon halkán, ez a kor már nem az övé. De azóta fél emberöltővel lettünk öregebbek és

a császár megint itt él közöttünk. Feltámasztották az események.

Egy évvel a százéves jubileum fényes mélypontja után a történelem szinpadán dübörögve fellépett egy menet, melynek vonulása még tart:

a diktátorok.

Hosszu soruk családi vonásokat mutat fel; többé-kevésbé tőle jönnek mindannyian. Van, aki eltökélte, hogy úgy fog hasonlítani hozzá, ahogy ő hasonlított Caesarhoz. Mások távolabb tartják magukat a modelltől. De ezen sem kell csodálkozni. Hol van megírva, hogy a diktátor ne üssön vissza a régibb típusra? Miért legyen adiktátor literátus? Attól, sőt azzal, hogy nem az, még lehet a Sors embere.

Napoleon a Sors embere volt.

Azt az életet, amelyben mi, 1914 előtti felnőttek, felnőttünk, vele formálta a Sors. Ez alighanem az egyetlen biztos dolog, amit róla elmondhatunk. Mert azt például, hogy milyen ember volt, nem tudhatjuk. Senkiről sem írtak annyit, mint róla, de alapjában senki emberfiáról nem tudunk kevesebbet. Annyit sem tudunk róla, mint Nebukadnézárról, írta a zseniális Léon **Ferrero** pedig azt állítja, hogy még a napoleoni történetet sem ismerjük. Meghamisították, mondja **Ferrero**, a napoleoni történet értelmét és ezzel a 19. századét és a mi korunkét is, melynek kulcsa **Napoleon**. Azzal vádolja a történetírókat, hogy rosszul olvasták vagy el sem olvasták a történeti dokumentumokat; ő elolvasta és revideálja **Napoleon** históriáját.

Ferrero talán téved, **Léon Bloynak** azonban alkalmasint igaza van. **Napoleon** politikai akciójának alapvonalai oly világosak, amilyen világosak egy történelmi eseménysorozatéi csak lehetnek, mely még ma is, sőt ma erősebben, mint valaha, két szellemi tábor harcának ütközőpontjában áll. De **Napoleon** emberi lényét mély titok fedi. Sok oldalról próbálták megérteni. Én azt hiszem, minden, **Napoleon**-jellemzés két forrásra vezethető vissza és három iskolába sorakozik, aszerint, hogy az egyik vagy a másik forrásból vagy mindkettőből merít. A két forrás: az epopöa és a boncolási jegyzőkönyv.

Az epopöa: **Napoleon** akaratának műve, a tettek fényes

sora, úgy, ahogy **Napoleon** cselekedte és magyarázta. Ha politikusok vagyunk, ebből a sorból inkább a termékenyet, ha költők, inkább a tragikust fogjuk kiemelni: de minden szemlélő ott fog állni, ahova az epósa hőse maga állította tettével és szavával, huszonkét férfiévének tartalma ránk fog zudulni, Toulontól Szent Ilonáig, ragyogón, félelmesen, szakadatlanul, mint Abel **Gance** elfelejtett nagy néma filmjében. És a napoleoni epósa legmegrázóbb hangsúlyait mindig a valóságtól fogja kapni, mert magva valóság.

Van azonban még egy másik valóság is, valóság a valóság mögött és ezt Napoleonról kérlelhetetlen szavakkal ki mondja dr. **Antonmarchi**, földije, a szentilonai boncolási jegyzőkönyvben, ott, ahol a halott császárnak a természet-től a döntő pontban kegyetlen szűkmarkusággal mintázott testét egy serdülő ifjúéhoz hasonlítja. A kettes számú iskola ennek a „**sicut pueri**“ nek megdöbbenő anatómiai valóságához tartja magát, nem ismerve félre az akarat művének roppantságát, mely a szomorú tartot tulkompenzálva jóvávette. Jóvátette, kiegyenlítette a célkitűzés és a teljesítmény terén: de vajjon kiegyenlítette-e annak az embernek érzésvilágában is, akinek ezzel a mostohán elbocsátott testtel kellett áthaladnia, azaz fényesen átrobognia az életen? **Heine** a düsseldorfi parkonátlovagoló császárban antik istent látott. De a császár csak ephesus volt, aki magában hordta az isteni szikrát és belső kényszer folytán **Arest** és **Zeust** kellett játszania, de még feláncolt **Prometheus** korában is ephesus maradt.

Tehát hős volt. Hős: akár művét nézzük, akár azt, amiből művét alkotta. Ezt nem veszi el tőle senkisésem. Sem **Chateaubriand**, aki plebejusi kegyetlenséget, sem **De Vigny**, aki tragikus komédiástempót bizonyít rá, még **Taine** sem, aki **Stendhalnak** egy nem válságos komolyan odavetett apercujéből azt a híres, de pedáns enkláve-elméletet fejlesztette ki, amely Napoleonban 15. századi condottierét akar látni. **Napoleon** nem lesz kisebb, ha **Tolsztoj** felfedezi, hogy néha náthás is volt, bár persze világhistóriát tüsszögött, és még attól sem lesz kisebb, hogy **Arthur-Lévy**, a legaprólékosabb **Napoleon**-ismerő, kinos tüzetességgel bizonyítja, hogy a démon a nyárspolgár minden erényével ékeskedett és lényegében jó családapa volt. Lehet az ecset durva, lehet ügyetlen, lehet gonoszkodó: semmi sem árt a képnek, ha a festőben megvan az, amit **Dilthey**, a drámairó **Schilleren** magasztal — hogy tudja, mit érez a hős. De akik ezt tudják, nem ismerték a császárt és akik ismerték, nem tudták mi a fontos.

Nem ismerjük, de mostanában megint nincs nap, hogy ne gondolnánk rá. Hogy csinálná, ha ma élne? Milliók ostromolják árnyékát ezzel az oktalán kérdéssel, az ujságlapok fölé hajolva és a rádiónál, de talán a kancelláriákban is és, minden bizonnyal, a vezérkarok irodáiban. Igen, ez az árnyék él. Napoleon feltámadt. És rejtélyesebb, mint valaha.

Valljuk és vállaljuk: a közérdek mindenek előtt!

Amikor az új kormányzati rendszer megkezdte működését az országban, Calinescu Armand miniszternek, aki az új rendszert alkalmazó kormány szellemének legtevékenyebb képviselője és gyakorlati alkalmazója volt már első időtől kezdve, maga köré gyűjtötte az újságírókat, a sajtó munkáit, hogy rajtuk keresztül a közvéleményhez szóljon.

A jelenlegi kormányelnök nemcsak megkérte a lapok munkatársait, hogy kísérik figyelemmel a közérdeki eseményeket, tolmácsolják a kormányzat szándékait a közönség felé és a közönség óhajait, szempontjait a kormányzat irányában, de határozott formában kijelentette: megköveteli, ne csak szépeket irjanak a közérdeki munkásságról, a közintézményekről, hatóságokról, hanem gyakorolják a sajtó kötelességét.

Nevezetesen, hogy a sajtó legyen hű tükrök a mindennapi életnek, a közönség kívánságainak, a közigazgatás gyakorlására közben részletvonatkozásokban óhatatlanul felmerülő kifogásoknak és panaszainak. Csak így emelkedhetik a sajtó hivatása magaslatára, amikor másrésztől szolgálatot tesz a kormányzatnak azzal, hogy az irányelveket, célkitűzéseket, kormányintenciókat ismerteti. Mindezeknek alapján azt kérte a jelenlegi kormányelnök, hogy a sajtó munkatársai legyenek segítségére mindannak megvalósításában, amit azóta az idő igazolt. Azt, hogy mi Calinescu Armand kormányzati elve, röviden összefoglalhatjuk, amikor megállapítjuk, hogy az cél, a rend, a nyugalom, a fegyelem megszilárdítása és az ügyek intézésének olyan emberekre történő kiosztása, akik a maguk helyén valóban irányítói a közéletnek.

Mi, az Ország-Világ már a múltban is ezen az eszmei alapon állottunk.

Valljuk és vállaljuk, hogy a sajtó feladata mindent megírni, ami közérdeket jelent, személyekre és pozíciókra való tekintet nélkül.

A bírálat, a független és tisztességes kritikai szellem olyan közéleti szükséglet, amelynek hiánya hihetetlenül károsan befolyásolja a közéletet és amelynek megbecsülése mindenkinek kötelessége. Bizony sokszor fordult már elő, hogy az Ország-Világ vélemény-nyilvánítása felszisszenésre adott okot, vagy ami ennél is rosszabb, rosszindulatu tiltakozást vált ki. Mindez azonban nem zavarhatta munkánkat, mert

minket mindenkor a tiszta toll biztonsága irányít és amikor közérdekről, a közösséget érintő sérelemről van szó, akkor számunkra teljesen mindegy, hogy piaci kofa, vagy nagyvállalat követ el valamit. Nem változtat ezen az állásponton, ha az illető bármilyen befolyásos sze-

mélyiség árnyékában próbál meghuzódni.

Calinescu kormányelnöknek a sajtóról vallott felfogása tehát minket igazolt. Csak örültünk, hogy ebben a hitünkben, célkitűzésünkben megerősített az ügyek élén álló tisztakezü és vasenergiájú államférfi és éppen ezért merünk továbbra is változatlanul kiállani, ha úgy látjuk, hogy az igazságot szolgálhatjuk, továbbjuttathatjuk az illetékesekhez.

Nem könnyű a közérdeket szolgálni, mégis álljuk ezt a hálátlan szerepet. Nehéz az ujságíró munkája, hiszen soha annyi rosszindulattal nem találkozhattunk, mint mostanában, amikor

minden ember ellenség

és mindenki boldog, aki ellenszenvét az ujságírókon lecsapolhatja. Az ujságíró rendszerint azt nézi, hogy ki az informátor, megbizik tájékoztatójában és nem a felületesség okozza, hogy néha bizony csalódik abban, aki h iradással szolgált számára. Hozzájárul ehhez az ujságíró rendelkezésére álló idő rövidsége, ami a műszaki fejlődés diktálta iram növekedésével egyenes irányban csökken. Szinte lehetetlenség számba megy néha egy-egy h iradás ellenőrzése és így történhetik azután meg, hogy a körülmények közrejátszása egybekapcsolódik az ujságíró jóhiszeműségébe és félrevezetik a sajtó munkását, akinek pedig nem egyéni kívánsága kielégítésére, vagy magánérdeklődés van szükség hirekre. Mert ugy-e, ma már nem szólam, hanem mindenki által tudott igazság, hogy az ujságírótizerek füle, szeme és eseményeket tudomásulvevő észlelőképeségeinek megtestesítője.

Az ujságíró egyéni érdekből, bosszúból, rosszindulathból és néha felületességből pontatlanul, vagy éppen rosszul tájékoztatják. Mégis figyelemreméltó, hogy ezek az esetek a minimumra korlátozódnak. Mert a sajtó munkása a lehetőséghez mérten mindenkor ellenőrzi azt, amit azután a közönség elé visz. Ritkák azok az esetek, amikor ugynevezett téves információ előfordul és a tárgyilagos bíráló megállapíthatja, hogy ezért soha sem az ujságíró, hanem az informátor a felelős, illetve

az informátor hibájából történt meg a közönség téves

Amikor a lapkészítés munkájával foglalkozó ember ott tartja kezét az események hullámában, bizony nem érdeklődhet mellékkörülményekről, kapcsolatokról, hasonló szempontokat nem vehet figyelembe. Saját munkánkról elmondhatjuk, hogy készülőnk azzal törődhetünk, vajjon a szónyegen lévő tárgy

igaz, vagy sem, közérdekű, vagy nem áll a közönség érdekének vonalában?

Am ahogyan minket nem érdekelnek az anyagi természetű vonatkozások, ugyanugy nem érdekelnek a fenyegetések és hasonló negatív hatások sem. Cikkünket a becsültes hírlapírás egyszerű és közérdekvő jogán írjuk meg, akár

tetszik ez az üzleti érdekeket féltő illetékeseknek, akik azonban csak annyiban illetékesek, hogy róluk van szó, de egyébként illetéktelenek beleszólni az ügyekbe — akár nem. Illetéktelenek pedig elsősorban azért, mert mindaz, amit mi itt leírunk, nem magánosoknak címzett közlemény, hanem a sajtó nagy nyilvánossága útján a hatóságokhoz, a köz ügyeit intéző közegekhez intézett közvélemény. Mi becsülettel a nyilvánosság ítélőszéke elé visszük az általunk tapasztalt anomáliákat és amikor ezt megtettük, már le is zártuk a magunk részéről az ügyet, kivéve azt az esetet, amikor a közérdek flagrns megsértésének folytatólágosságáról és gyors beavatkozást igénylő jogcsorbitásról van szó.

Nekünk erős várunk a kormányelnök elképzelése a sajtó hivatásáról,

feladatáról, tehát ha valakit szíven találunk egyik-másik cikkünkkel, ne gondolja azt, hogy egy város, vagy éppen az ország közösségének általános érdekeit kiszolgáltadjuk holmi egyéni érdekeknek. Az **Ország-Világ** tovább végzi kötelességét, mert tudja, hogy ezzel teljesíti hivatását, amit pedig egyetlen pillanatra sem tévesztett szem elől . . .

Téves kapcsolat . . .

A napisajtót bejárta a hír, hogy **Vlad Aurel** volt miniszter, a román közélet ismert alakjának unokaöccsét Magyarországon gépkocsiszíjzeréncsétlenség érte, illetve, hogy a volt miniszter rokona kocsijával gázolt és ezért bíróság elé állították.

Alapjában véve jelentéktelen közlemény, olyan baleset, ami mindenkivel megtörténhetik, aki a gépkocsi kormánykereke mellé ül, sőt az sem „súlyosbító körülmény“, hogy a fiatalember sajtó beismerése szerint a megengedettnél nagyobb sebességgel haladt kocsijával. Mindössze a valódiság pontos megállapításának tartozunk azzal, hogy megállapítjuk:

valami tévedésről lehet itt szó, mert a Magyarországon utikalandba bonyolódott fiatalember nem rokona Vlad Aurel volt miniszternek, akinek testvére különben Vlad

Alexandru tábornok, **Aradváros főpolgármestere,** akinek szintén tudnia kellene arról, hogy az ujságban közölt eset valóban valamelyik családtagjával történt volna meg.

Nem kívánjuk rekonstruálni a tényállást, de adalékként az esethez közöljük, hogy a **Vlad**-családnak az ujságban közölt nevű hozzátartozója nincs, ilyen nevű unokaöccsöt **Vlad Alexandru** tábornok-főpolgármester nem ismer és véleménye szerint vagy a fiatalember mondott be valótlán adatokat a bíróság előtt, vagy pedig téves volt a híradás és a **Vlad**-név hallatára a hírszolgálati iroda egyszerűen összekevertetésbe hozta ezt a körülményt a jólismert erdélyi **Vlad**-családdal.

Legyen úgy, mint régen —

mondja Vlad Alexandru tábornok-főpolgármester

Egy város élén állni, nemcsak annyit jelent, mint vezetni a helyi közigazgatás ügyes-bajos dolgait, hanem ennél sokkal többet. Annak, aki erre a feladatra vállalkozik, az egyszerű gyakorlati érzéket messze meghaladó intenciókkal kell rendelkeznie, hogy társadalmi téren is beválsa a hozzá fűzött reményeket. **Vlad Alexandru** tábornok, Aradváros főpolgármestere tisztában van ezzel és rendelkezik is azokkal a felismerésekkel, amelyek alkalmassá teszik a megfelelő városvezetőt arra, hogy a hivatalos órákon kívül is bizonyos befolyást tudjon gyakorolni a közösségre, amelynek élén áll. Aradváros főpolgármestere a katonaságtól hozta a bajtársiasság szellemét, a hivatalos ténykedésen túl terjedő együttműködés légkörét.

Éppen a bajtársiasság szellemében áll az az új kezdeményezés is, amelynek terveit most érleli, most indítja el a megvalósulás útján a tábornok-főpolgármester, aki a városban ki akarja mélyíteni a társadalmi kapcsolatokat. A terv érdekében pedig fel akarja támasztani Arad egyik ma is emlékszámába menő szórakozóhelyét — **a városligetet.**

Aki ismerte a háborúelőtti Aradot — és általában a nagyháború előtti békeévek polgári társadalmának csendes, nagy emócióktól mentes, kedélyes életét —, **Libra** emlékszik még arra, mit jelentett a liget. Milyen hangulatos, kedves szórakozóhely volt ez a város szívébe plántált erdőcske, amelynek tavacskáján nyári vasárnap délutánokon csolnakázás folyt, vendéglőjében sört hörpintgettek a polgárok, miközben fuvószene szólt. A háború é sa háború utáni évek elhervasztották a liget-kultuszt, most pedig **Vlad Alexandru** tábornok-főpolgármester ismét életre akarja hívni a régi emlékeket.

A terv az, hogy a ligetet újra parkirozzák, új pavilont is építenek ide, esetleg a tó partjára és főképpen

a köztisztviselők találkozóhelyévé fejleszti az új szórakozóhelyet.

— Lehetetlenség az — **mondotta** a főpolgármester a napokban, amikor tervéről elbeszélgetett —, hogy ebben a városban a köztisztviselők **alig**, vagy éppen egyáltalában nem ismerik egymást. Idegenekként találkoznak és legfeljebb köszöntik egymást, de nincs társadalmi kapcsolat ennek a szintre osztálynak nevezhető közösségnek tagjai között. Ezt szeretném megszüntetni, szeretném, ha a tisztviselők családjaik körében közös szórakozóhelyet találnának és itt kiépülhetnének azok a barátságok, amire a jó közigazgatásnak is szüksége van.

A hivatali szobában legyen fegyelem, de ahogy kilépnek a tisztviselők az irodából, szünjék meg az elkülönülés és legyenek jóbarátok azok, akiknek végeredményében azonos helyet biztosít állásuk a társadalomban.

Igy van ez a katonaságnál is és magam is mindenkor azon

voltam, amíg tényleges szolgálatot teljesítettem, hogy szolgálati időm kívül magam köré gyűjtsem bajtársaimat. A bajtársi szellem megvalósítása nagy szüksége a köztisztviselői pályának is...

De nemcsak a tisztviselők egymásközötti viszonyát kívánja kiegyenlíteni az új tervvel a főpolgármester.

Kapcsolatot akar teremteni a köztisztviselők és a közönség között is.

Azt szeretné, ha a nagyközönség hivatalon kívül is megismerne azokat, akik a közigazgatás különböző ágaiban ügyeket intéznek, szeretné, ha átmenne a köztudatba, hogy a köztisztviselők nem a közönséggel szembenálló gép-alkatrészek, hanem szórakozni vágyó, kedélyes emberek, akikkel egy-egy alkalommal össze is lehet barátkozni.

Egészen bizonyos, hogy a szép elgondolás nagy visszhangra talál Aradon, ahol már rég nem indult meg hasonló életrevaló társadalmi akció.

Munkában a Magyar Népközösség

A Magyar Népközösség országszerte fokozott tevékenységet fejt ki és az ország új, foglalkozás szerinti területi rendszerébe szervesen bekapcsolódó mozgalom új egységbe tömöríti az ittlévő magyarságot. Egymásután érkeznek hírek Marosvásárhelyről, Kolozsvárról, Nagyváradról, hogy mindenütt a megvalósítás útjára lépett a Népközösségi szervezőmunka és örömmel állapíthatjuk meg, hogy

Aradon is komoly munkára sorakoznak fel mindazok, akik az ittlévő magyar tömegek érdekében akarnak munkálkodni és hivatottak is arra, hogy a magyarság igazi egységét megvalósítsák.

Az új szervezkedési keretek függetlenek a napi politikától és a valóság talajában gyökereznek, amikor a szakmai szervezettség elvén épülnek fel. Nincs szorosabb kötelék, mint az, amit nemcsak érzelmi vonatkozások, de a gazdasági összetartozás rugalmas keretei határoznak meg.

A Népközösségi eszme éppen a szakmánkénti tagozódással teremti meg az igazi egységet a népiség gondolatának jegyében. Megszünteti az érdekek elaprózódását és kuszáltságát, ami sok zavart és belső ellentétet okozhat.

Minden magyareMBER, aki tisztában van a sorsközösség kötelezettségeivel és a közös sors vállalásának feltétlen szükségességével, örömmel látja a szervezőmunka haladását és figyelemmel kíséri az egységbetömörítés nagy feladatának megvalósítását.

B É L Y E G Z Ó K E T

olcsón, jól és
azonnal készít

Stampa

bélyeggyár, Arad,
Str. Eminescu 12.

Beszéljünk arról,

hogy az aradi Ügyvédi Kamara, Arad jogásztársadalmának érdekképviselője élére új vezetőség került és ezzel örségváltás történt ennél a fontos intézménynél. A régi vezetőség előreláthatólag rövidesen átadja helyét, hogy új erők vegyék kezükbe az ügyek intézését és itt meg kell állnunk egy pillanatra, hogy megállapítsuk:

nehéz időkben, nehéz körülmények között fejtett ki tevékenységet az a néhány ügyvéd, aki négy évvel ezelőtt vállalta a kamarai vezetés szerepét.

Komoly férfiak, sok tapasztalattal rendelkező jogászok voltak ezek a kamarai vezetők és aki elfogultságtól mentesen figyelte működésüket, megállapíthatta, hogy nagy gonddal és igyekezettel tartották távol az itteni kamara ügyeit a veszedelmes hullámokat verő eseményektől. Olyan évek multak el azóta, hogy a most távozó vezetőség hivatalba lépett, amelyekről az ország legilletékesebbjei jelentették ki, hogy veszedelmes idők voltak és bizony az ország közvéleményét, ezzel pedig szervesen összefüggően a más városokban működő ügyvédkamarák belső nyugalma is izgalmak számtalan vihara korbácsolta fel közben. És az aradi ügyvédi érdekképviselői vezetői elmondhatják, hogy a legizgalmasabb napokban is távol tudták tartani a napi eseményeket a kamara belső életétől, megóvták az itteni kartársakat az egymás ellen szervezett és hivatalos formában történő harctól, megőrizték a testület komoly méltóságát. **Moldovan Silvius dr.**, a most távozó dékán és munkatársai a csendesebb vizeken tartották ennek az ügyvédsorsok felett döntő befolyást gyakorló intézménynek hajóját.

Most új emberek, új vezetők kerülnek a kamara ügyvitele élére. **Cotioiu Romulus dr.** volt képviselővel — aki Aradváros polgármestere is volt — az aradi jogásztársadalomnak valóban elitje kapott nagy többséget a választás során, úgy hogy a vezetőség elmondhatja: szinte

teljesen osztatlan bizalommal fordult feléjük kartársaik rokonszenve.

Az örségváltás megtörtént, de a munka folytatódik ott, ahol a régi vezetőség elhagyta. Mint ahogyan a cél is azonos: a kari érdekek maradéktalan, emelkedett szellemi képviselője úgy, ahogyan azt a jogászok becsülete, a jogtudományok nemes hagyományai és a közös érdekek megkívánják. Egészen bizonyos, hogy a legrövidebb időn belül még a nyoma is elmúlik a választási küzdelem okozta esetleges keserű utóíznek és az aradi ügyvédek ismét tanúságot tesznek, hogy érdekképviselőik méltó helyet foglal el az ország hasonló testületei között és helyi viszonylatban is az az összes szakmai érdekképviselők között, amire elhivatottsága predestinálja: a jog, az igazság védelmének mentsvára.

Az Aragáz taktikáját Aradon is elgáncsoija a városvezetőség

Az Ország-Világ egyik leutóbbi számában beszámoltunk az Aragáz néven működő cseppfolyós gázok forgalombahozatalával foglalkozó országos vállalat aradi helyzetéről. Illetékes helyről nyert, helytálló értesülések alapján megirtuk, hogy

ez a vállalat ebben a városban is ex-lexben van.

Megirtuk azt is, hogy ebben az ex-Texes helyzetben a vállalat aradi vonatkozásban igyekezett kihasználni a gázgyár működésének megszüntetésével előálló helyzetet, az egyébként szigoru törvényes ellenőrzés kimaradását és máris

felemelte a szerelési díjakat.

Mondanunk sem kell, hogy amikor ezt a cikket megirtuk, kizárólag a közérdeket tartottuk szem előtt és közlésünk célja az volt, hogy a városvezetőség figyelmét felhívjuk erre a látszólag jelentéktelen, de igen jellemző esetre. Minden esetre nagyon fontos, hogy a városvezetőség tájékozva legyen az összes körülményekről, nehogy a városnak gázzal való ellátására kiírt versenytárgyalás során a közönséget valamilyen károsodás érje.

Azok, akiknek az ügy kellemetlen volt, személyi kérdésé avatták a közleményt, de ez minket nem érdekel. Kizárólagos célunk és feladatunk az volt, hogy a város vezetőinek tudomására hozzuk az ex-lexes helyzetből származó anomáliákat. Azonban, hogy az Aragáz aradi exponensei megnyugodjanak, közölhetjük, hogy Kolozsváron ugyanez a helyzet és, hogy ott a városvezetőség már meg is tette az intézkedéseket a törvényes helyzet helyreállítására.

Az történt ugyanis, hogy ez év tavaszán „gázháború” tört ki Kolozsváron. A bucureştii székhelyű, országosan működő Aragáz vállalat kolozsvári képviselője szállott harcba a városi tanáccsal azért, mert

a tanács a községi javak kihasználásáról szóló törvény értelmében megtiltotta, hogy Kolozsvár területén Aragázt hozzanak forgalomba.

Ismeretes ugyanis, hogy a vonatkozó törvény rendelkezései jogot biztosítanak a városoknak és községeknek a területükön lévő minden energiaszükséglet kielégítését illetően alkalmazandó kizárólagosságra, ami kiterjed az energia előállítására és szétosztására egyaránt. Vonatkozik ez az elektromos, vagy művi uton előállított energiára, vagy pedig bármilyen természetű gáz felhasználására.

Kolozsvár városvezetősége, mint az ország legtöbb városa már tette is, élni kívánt törvényadta jogával, aminek gyakorlása különben kötelező is, hiszen közvagyonról van szó. Mivel pedig például a városnak cseppfolyós gázzal való

ellátását nem intézheti a város saját kezelésben, tárgyalások indultak meg az **Aragáz** társasággal. A város a kizárólagosági jog átruházását bizonyos haszonrészesezéshez kötötte. A tárgyalások azonban nem vezettek eredményre, mire **a városi tanács betiltotta az Aragáznak Kolozsvár területén történő szabad forgalombahozatalát, egyidejűleg pedig a pénzügyi szabályrendeletben a forgalombahozott folyékony gáz minden kilójára 4.50 lei városi illetéket, a metángáz köbméterére pedig 2.65 lei illetéket rótt ki.**

Ezt a szabályrendeletet Szamostartomány királyi helytartósága is jóváhagyta, mire az **Aragáz** jogorvoslattal élt a közigazgatási bíróságnál. Érdemi határozat még nem történt.

Mint ahogyan Aradon sem történik egyéb, de egyelőre lényegesen kevesebb zajjal és a város, illetve a vállalat közötti ellenségeskedés látszólagos kikapcsolásával. Aradon eddig két árlejtést irtak ki a városnak cseppfolyós gázzal történő ellátására, de az érdekelt cégek nem is adtak be ajánlatokat.

Egyetlen ajánlat nem érkezett be a pályázati határidő lejártáig,

mert az az érdekcsoport, amely a cseppfolyós gázak forgalombahozatalával foglalkozik és amely ugylátszik államot akar alkotni az államban, a nyílt ellenségeskedés helyett a passzív nemtörődomséget választotta a város érdekei elleni fegyvernek. Az érdekelték nyilvánvalóan jól megértik egymást, mert azt, hogy egyetlen ajánlattevő sem akadt a különben kitünő üzletnek bizonyult aradi vállalkozás törvényesítésére kiirt árlejtésen, másként nem lehet magyarázni.

Értesülésünk szerint azonban a városvezetőség nem hajlandó tudomásul venni az ügyek ellazsálását, annál kevésbé, mert minden nap jelentős veszteséget jelent. A város lakosságának cseppfolyós gázzal történő ellátásával nagy forgalmat bonyolítanak le, ami a törvény gyakorlati alkalmazása esetén tekintélyes hasznot biztosítana. Intézkedés történt, hogy a két eredménytelen árlejtés iratköteget felküldjék Bucureștibe.

Most már majd a miniszteriumban állapítják meg azt az illetéket, amelyet kötelező módon kivetnek a város területén forgalombahozott cseppfolyós gázra.

Bizonyos, hogy ezzel kapcsolatosan arra is ügyelnek majd, nehogy ez az intézkedés újabb megterhelést jelentsen a város közönsége számára.

Aradon tehát erélyesen a végére járnak az ügynek, ha nem is alkalmaznak olyan szigort, mint Kolozsváron, ahol felfüggesztették az **Aragáz** forgalombahozatalát és általában a gázfűtőanyagokra alapos városi illetéket állapítottak meg. Viszont nem kétséges, hogy az aradi városvezetőség eljárása is erélyes és gyors hatású lesz, amivel bebizonyítják, hogy

az új kormányzási rendszer megszüntette a közérdek terhére kialakult „tabu-rendszert“.

Nem lehet megbujni holmi jó összeköttetések árnyékában, nem lehet ellazsálni a kötelezettségeket, mert a törvényeket bizony mindenki számára egyformán kötelező hatállyal léptetik életbe.

Az aradi repülőállomásba befektetett milliók jogán szólunk:

Közismert szólásmondás, de egyben igazság is, hogy a fogadatlan prókátornak nem sok hála a fizettsége. Már pedig a sajtó többször követi el azt a „hibát“, hogy akkor is megszólal, ha nem kérdezik. Minket sem kérdeztek, mégis

többször örömmel megírtuk, hogy Arad a légiforgalom sévében bekapcsolódott a nemzetközi forgalomba, hogy ez milyen üdvös és, hogy Aradváros vezetősége milyen áldozatkészséggel siettette ennek megtörténtét. Nem lebegett szemünk előtt egyéb szempont, mint az, hogy itt látunk magunk előtt egy várost, amely lassanként ugyan, de fejlődik és amelynek idegenforgalma éppen az ellenkező irányban és tempóban halad: gyorsan és állandóan csökken. Sajnos Arad ebben a vonatkozásban szinte egy mezőváros színvonalára süllyedt.

Igen, ez volt az oka annak, hogy többször is örömmel állapítottuk meg, mennyire fontos ténykedés volt, amikor a város polgárainak adóösszegeiből milliókat áldoztak a gyönyörű, korszerű aradi repülőállomás megteremtésére. Új helyen új palota épült a város légiforgalmának szolgálatában, valóban impozás repülőállomás-épület, amely diszére válnék bármely külföldi nagyvárosnak is. Tudtuk, hogy

tulajdonképpen kereskedelmi érdekeket szolgálunk, mert hiszen elsősorban a légiforgalmat lebonyolító vállalat érdeke az, hogy ennek az új közlekedési lehetőségnek népszerűségét teremtsenek, de úgy éreztük kötelességünk a közönséget animálni, az érdeklődést a repülőgéppel való utazás iránt felkelteni. Dicsértük a gépeket, a járatok pontosságát, az olcsó utazás lehetőségét és főképpen a gyorsaságot, ami legfőbb előnye a légi közlekedésnek. Szóval

a magunk erejéből valóban önzetlenül támogattuk azt a kereskedelmi vállalatot, amely a forgalmat lebonyolítja anélkül, hogy ellenértéket kértünk vagy kaptunk volna valaha is.

Természetesen azzal a meggyőződéssel tettük ezt, hogy amikor itt mindent elkövetnek a vállalat forgalmi lehetőségeinek népszerűsítésére, a vállalat is kész áldozatokat hozni. És ezzel talán több lehetőség nyílik Arad idegenforgalmának fellendítésére. Valljuk be őszintén, Arad nevét nem nagyon ismerik külföldön, hát gondoltuk, talán forgalomba kerülünk

kicsit, talán jobban megismernek majd. Éppen ezért hallottuk csodálkozással, hogy — mint megirtuk — az Aradon áthaladó repülőforgalom menetrendjében lényeges változás következett be,

megszűntek a napi járatok

és lecsökkent a külföldről Aradra való utazás és az innen való külföldre utazás lehetősége. Kétségtelenül megfelelő érdeklődés hiánya miatt a nemzetközi járatokból mindössze az maradt meg, hogy a **LARES** légiforgalmi társaság és az ugyancsak ebben a viszonylatban közlekedő magyar gépek hetenként háromszor leszállnak az aradi repülőtérre, de az **Air Franc** teljesen beszüntette az aradi megállást, a német társaság gépei pedig csak akkor ereszkednek le, ha vagy érkező, vagy induló utas van aradi viszonylatban, ami szintén azt bizonyítja, hogy nem nagy az érdeklődés a nemzetközi járatok iránt.

Minden kereskedelmi vállalat úgy rendelkezik üzleti hatáskörében, ahogy érdekei kívánják. Azonban

vannak olyan kereskedelmi vállalatok is, amelyeknek már jellege is megkívánja, — nem beszélve a szubvenciókkal járó kötelezettségről —, hogy bizonyos magasabb szempontok irányított feladatoknak eleget tegyenek.

Tessék csak elképzelni, hogy most, amikor a viszonyok következtében minimálisra csökkent a külföldre irányuló utasforgalom, amit alaposan megérez a CFR, az államvasut egyszerűen beszüntetné egyes járatait, vagy tudomásul venné, hogy az utasforgalom csökkenésére való hivatkozással más vasutak nem hajlandók ellenvonatokat indítani az országba. Nem titok, hogy naponként haladnak át a határon egész szerelvények, amelyekben egy-két, vagy legfeljebb néhány utas foglal helyet, de ezek a vonatok éppen úgy menetrendszerűen közlekednek, mintha zsufolva lennének.

De adódnak természetesen esetek, amikor az államvasut, vagy a magánvasut-társaságok is kénytelenek megváltoztatni a menetrendet. Esetleg egy-két vonat kimarad a járatok közül. Ám nem kétséges, hogy minden ilyen változást azonnal a legnagyobb nyilvánosság igénybevételeivel azonnal közöl a vasutigazgatóság, már csak azért is, hogy minden tévedésnek elejét vegye. Igenis, a vasut minden ilyen esetben megindokolja, közhírré teszi az összes változásokat, mint ahogyan ezt megteszik valamennyi hasonló fontos intézmények, például a posta, a rádiótársaság, a távbeszélő társaság. És ha már ennek megállapításánál tartunk, megmondhatjuk, hogy bizony ebben a vonatkozásban már éppen elég bírálat, kifogás hangzott el a múltban, anélkül, hogy a vezetőség tagjai személyes sérelmet láttak volna a közönség vélemények tolmácsolásában.

Mindez pedig szorosan összefügg az aradi repülőjáratok megritkításával, amit szinte titokban vittek keresztül. Nem kutatjuk, mi is okozta tulajdonképpen, hogy az aradi

légikikötő jelentősége máról holnapra ennyire lecsökkent.
De

ha tényleg az a helyzet, amit a látszat mutat, hogy helyi viszonylatban az érdeklődés hiánya nem kielégítő, kétségtelen, hogy ennek az államilag szubvencionált kereskedelmi vállalatnak viselnie kellett volna a ráháruló kötelezettséget.

Fokozott népszerűsítéssel kellene belevinnie a köztudatba mindazokat az előnyöket, amelyeket a különben valóban kitűnően felszerelt, nagyszerű repülőparkkal rendelkező vállalkozás közlekedési lehetőségei nyújtanak. Addig pedig, amíg a vidéki közönséggel is megkedveltetik és megértetik ennek a korszerű közlekedési eszköznek előnyeit, a **LARES**-nak vállalnia kellett volna — mint minden más kereskedelmi vállalatnak — a kezdet nehézségeivel járó áldozatokat. Mert végeredményében egészen bizonyos, hogy a forgalom aradi viszonylatban, megfelelő propaganda mellett, csak növekednék. Ha átmegy a köztudatba, hogy elsőrendű kényelmes gégek állnak rendelkezésre, kitűnő személyzet bonyolítja le a forgalmat, előzékeny udvariasság fogadja az utasokat, — mint ahogyan így is van —, rövidesen kifizetődik majd a járatok szaporítása és az, hogy ebben bekapcsolódjanak a külföldi légiforgalmi társaságok járatai is.

Amíg a „Lomási ügy“ alszik, — az Igazság dolgozik

Általános feltűnést keltett az **Ország-Világ** legutóbbi számában írott cikkünk, amellyel valóban felgyújtottuk az emlékezés fáklóját az ugynevezett „Lomási ügy“ kapcsán. Az érdeklődést fokozza, hogy közöltük:

folyamatban van az akció, amelynek célja a nagyvállalat ellen tiz esztendővel ezelőtt megindult eljárás sorsának nyilvános tisztázása,

mert a Lomási-ügy tiz év alatt látszatra teljesen elaludt.

Nem egyéni kezdeményezés az, amiről számot adtunk. Az új rendszer új szellemének jegyében indult meg a mozgalom, aminek indokolt voltát nem kell sokat magyarázni a tárgyilagos szemlélőnek. Mivel pedig senkinek sem lehet érdeke az, hogy a vizsgálatot és a fejleményeket homály borítsa, hogy senki se tudja mi a való tényállás ebben a bonyodalmas és nagy port felvert ügyben, egészen bizonyos, hogy a kezdeményezés a legrövidebb időn belül tényleg eloszlatja a tiz év előtti idők nagy szenzációja körüli kétes homályt. Ma már megszűntek ható tényezőként megnyilatkozni azok az „erők“, amelyek az ügy kezdetétől a csendes ellaposodás bekövetkezéséig lépten-nyomon hatottak és így még ugynevezett „vis majorral“ sem kell megküzdeniök azoknak, akik tiz év távlatán keresztül vizsgálva ki akarják kutatni:

Mi az igazság a Lomási ügyben?!

Aranykönyv

Szép terv megvalósítását vitte keresztül **Vlad Alexandru** tábornok-főpolgármester, aki a közvetlen közigazgatási vonatkozású városvezetési problémákon kívül behatóan foglalkozik az ügyvitel egyéb kérdéseivel is. Elhatározta, hogy egy ugynevezett „**Aranykönyvet**“ fektet fel Aradváros számára, hogy

ebbe a városházán elhelyezendő disz-albumba bejegyzések mindazokat a látogatásokat, amelyek eseményt jelentenek egy város életében és amelyeknek emléke méltó arra, hogy megörökítség az utókor számára.

A tábornok-főpolgármester intencióinak megfelelően már megrendelték az „**Aranykönyvet**“, ami valóságos remekműnek készül. Bőrkötés teszi majd időtállóvá ezt az értékes emlékkönyvet és most, hogy a terv megvalósul, megállapítható, hogy

régen esedékes lett volna már ennek a gondolatnak felvetése és az elképzelés keresztülvitele.

Nem is a régmúltban, hanem csupán a főhatalom változás óta már annyi nevezetes személyiség járt ebben a városban, hogy neveik megörökítése, sajátkezű aláírásuk és Aradról az emlékkönyvbe írott megemlékezésük kétségtelenül értéket képviselne már jelenleg is. Nem beszélve a királyi ház tagjainak számos aradi látogatásáról, az itt megforduló személyiségek részére készített **Aranykönyv** kulturtörténeti dokumentum lehetett volna.

Külföldön minden nagyobb városban felfektették már az „**Aranykönyvnek**“ nevezett emlékalbum rendszert és egy ilyen könyv hatalmas értéket képvisel. Hányan vannak az aláírók közül, akik már nem tartoznak az élők sorába és bejegyzéseik, aláírásaik különös értéket jelentenek.

Aradi vonatkozásban például a most megvalósuló **Aranykönyvnek** nélkülöznie kell majd olyan nevezetes személyiségek aláírásait, mint **Pop C. István**, vagy **Goldiş László**, akik aradiak voltak, itt éltek közöttünk és akiknek kézjegye már nem kerülhet az emlékalbumba. Az ilyen **Aranykönyvnek** időt és történelmet álló emlékek, dokumentumok és különösen a város története szempontjából bírnak nagy jelentőséggel. Éppen ezért csak elégtétellel vehetjük tudomásul, hogy **Vlad Alexandru** tábornok-főpolgármester most Arad számára is megteremti az „**Aranykönyvet**“.

Nem kell többé Kiss, sem Török
· Goldschmidt szerencséje örök!

Hatalmas egyiptomi város épületei között játszák el a szegedi dóm-téri „Aida“-t — Idegenbe megy Halász Gitta, a legszebb, a legjobb magyar Mozart énekesnő

A szegedi ünnepi játékok egyik legérdekesebb ideai eseménye az Aida első magyarországi szabadtéri előadása. Nádasy Kálmán és Fülöp Zoltán tervei szerint olyan megoldásra gondolnak, amely különbözni fog az összes eddigi külföldi, olasz szabadtéri Aida-produkcióktól: ugyanis felépítik az Aida külön világát, Fülöp Zoltán, aki a közelmúlt napokban tért vissza háromhetes törökországi utjáról, amelynek során eljutott egészen a perzsa határig, a következőt mondotta az „Aida“ első szabadtéri előadásának megvalósításáról:

— Az eddigiektől egészen eltérő megoldást dolgoztunk ki Nádasy Kálmánnal, akinek számos olyan elgondolása van, amely a legnagyobb figyelmet és meglepetést fogja kelteni ugy művészi elgondolásával, mint kivitelével. Az ókori város felépítésével kiküszöböljük a színváltásokat és így lehetővé válik a nagy mű megszakítás nélkül való előadása. A hatalmas Aida-város a hatvan méterre kiszélesített színpadi építkezés jobboldalán kezdődik, ahol felépítjük Amneris oszlopsoros palotarészét. Ez lesz a „hölgyek palotája“. Ehhez kapcsolódik a fáraó grandiózus palotája, amely tovább folytatódik a templommal, a papi hatalom színhelyével. Ezen túl a „hadügyminisztérium“ épülete következik a hadba induló Radames 18 méter magas árbócon lengő harci jelvényeivel. Aztán, szinte beleépítve a nyolcezres nézőtérbe, a grandiózus egyiptomi kapu.

— Hatalmas méretekben dolgoztuk ki a két felvonulás képét, tíz négy-négylovas harci szekér vonul fel a hatalmas menetben, a lovakat óriási selyemtakarók borítják és a menet mozgalmas képét még növeli a harci nyilak, dárdák, pajzsok és maguk a harcosok . . . A városképet a két szélen egy-egy hatalmas méretű obeliszk zárja be. A színpadi építkezés érdekességéhez tartozik az is, hogy a templom oszlopcsarnoka alatt, a három méterrel felemelt színpadon az egyik ivbe beépítve megvalósítjuk a kazamaták börtönét. Így az eddigi összes Aida-produkciókkal szemben sikerült olyan megoldást kidolgozni, hogy nem egy színpadi diszlejtést vizsgálunk ki felnagyítva a szabadba, hanem felépítjük az egész várost és így szervesen összekapcsoljuk az egész cselekményt. Ezt a külön világot uccák, lépcsők, plafók és emelvények teszik teljessé, ahol kihasználhatók az összes játéklehetőségek.

— Új megoldás lesz a diadalmas győzelmi bevonulás

megvalósítása. Eddig a legnagyobb külföldi előadásokon is a legnagyobb hatásnak azt szánták, hogy elefántok és tevék seregét állították be a menetbe, mi a téren olyan harci szer-kér bevonulással oldjuk meg ezt a képet, amely valóban káprázatosnak ígérkezik.

Ugyanakkor, amikor javában építik Memphis városá-nak dómtéri falait, hozzákezdtek Turandot hercegnő kínai mesevilágának felépítéséhez is, valamint Varga Mátyás ve-zetésével a Magyar Passió, Az ember tragédiája és a Bizánc szinpadí építményeinek megvalósításához.

*

Hevesi Sándor írja egyik tanulmányában, hogy az ope-raszinpad legnagyobb ritkasága az olyan énekesnő, aki jól énekel, jól játszik és — szép is. A mi Operaszínházunknak volt egy ilyen ritkasága: Halász Gitta. Azért csak „volt“, mert szombat óta Halász Gitta már nem tagja az Operaház-nak, hiába volt az operaszinpad ritkasága, sem művészi, sem emberi értékei nem tudták ellensúlyozni a zsidótörvény rendelkezéseit, amelyek úgy szólnak, hogy félre kell tenni bármekkora értéket is, ha fennakad a paragrafusok háló-jában.

Az igazgatóság felmondó levele fényes karrier tető-pontján érte Halász Gittát. Neve szorosán összekapcsolódik

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Szenzációs!

Az
ők a

A trevezet szerint minden osztályban sz
pedig 400.000 leies, 200.000, 100.000,

A milliós nyeremények má

Az első osztály hus

Vásárolják meg i

LOTERIA

az Operaház emelkedésével és nagyságával és abban nagy része volt az ő művészetének.

Ábrányi Emil fedezte fel egy egyszerű próbaéneklés alkalmával, amikor minden protekció nélkül beállított az Operaházba próbát énekelni. Nyomban ki is osztotta rá szerepét. Halász Gitta mindjárt első fellépésekor átütő sikert aratott és a kritikusok a legnagyobb jövőt jósolták neki. Csakhamar meg is nyílt az ut a karrier felé.

Kerner István, a nagy dirigens felfedezte, hogy Halász Gitta remekül érti Mozart művészetét és attól kezdve az Operaház egész Mozart-repertoárja Halász Gitta kezébe került. Ebben a nemben nem is multa felül senki. Nemcsak idehaza, hanem egész Középeurópában legavatottabb tolmácsolója lett Mozart zsenijének. Egy nagy jobboldali lap zenekritikusa az egyik salzburgi ünnepi est kritikájában, miután nagy elismeréssel emlékezett meg a **Don Juan** Zerlinájáról — Halász Gitta egyik legjobb szerepe! — ezt írta: „**De hol van ő a mi Halász Gitánktól!**“ Ő volt az egyetlen énekes az Operaháznak, aki valamennyi Mozart-operában szerepelt. A **Figaro házassága**-ban két szerepet is énekelt, Cherubint és Suzannét. Van Mozart-szerep, amely Halász Gitta távozásával teljesen árván, utód nélkül maradt. Ez a **Cosi fan tutte** egyik szerepe.

lót ezentúl nem a nyerő felek fizetik,
ereményt minden levonás nélkül fogják felvenni
ntalan ktsebb nyereeményeket is létesítettek és
0.000, 20.000, 6 000, 3.200 és 1.000 stb.

az első osztályban kezdődnek
ása 1939 Julius 15-én

jében sorsjegyeiket

DE STAT

Művészi értékein felül Halász Gitta a kötelességteljesítés mintaképe volt. Pályafutása alatt mindössze egyetlenegyszer mondott le, vállalt minden feladatot, amit az igazgatóság kiosztott rá. A **Farsangi lakodalom**-ban csunyára és vénre maszkirozottan jelent meg a színpadon. **Poldini**, az ősz mester ekkor a nagy áldozatért kezét csókolt neki és később, amikor a **Farsangi lakodalom**-ban Halász Gitta a szép Zsuzsi szerepét kapta meg, Budapestre jött csak azért, hogy meghallgassa.

A nagy Mozart-énekesnőt természetesen sokan hívták külföldre pályafutása alatt, de Halász Gitta visszautasította ezeket a szerződötési ajánlatokat. Ugy érezte, hogy az Operaházban nélkülözhetetlen, ami igaz is volt, hiszen Mozart-előadás elképzelhetetlen volt nélküle.

Az elbocsátólevelét őt is úgy találta, mint a többieket: minden anyagi remény nélkül. Mert Halász Gitta is csak szép kritikákat gyűjtött, mialatt az Operaházat szolgálta, de vagyont nem. „Az est napsugara“, „az előadás üdítő ajándéka“, — ilyenek olvashatók azokban a kritikákban, amelyeket Halász Gittáról irtak. A szép ének, a jó játék és a szépség megtestesítője most végre kénytelen lesz engedni az impreszáriók hívó szavának, amelyet eddig mindig visszautasított és amely most fokozottabb erővel közeledik feléje, hogy idegenbe vigye azt a nagy értéket, amelyet az Operaház kénytelen volt magától eldobni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— **ARÁNYLAG RÖVID IDEJE** működik Aradon, mégis széles körökben ismerték meg valóban előnyösen ebben a városban **dr. Coțioiu** Romuald városi főorvost, aki a hivatallal járó tiszteleten és nagybecsülésen tul az általános rokonszenvet is kivívta új állomáshelyén. Most városzerte örömmel és meglepedettséggel veszik tudomásul, hogy ezt a kiváló orvost és kitűnő köztisztviselőt megérdemelt kitüntetés érte: **Ófelsége a király az elsőosztályu egészségügyi érdemrenddel tüntette ki.** Amikor a barátok, ismerősök és tisztelők nagy számban keresték fel **dr. Coțioiu** Romuald főorvost, csak az osztatlan rokonszenvnek adtak kifejezést a város egészségügyi szolgálatának vezetője iránt.

— Az aradi **Hakoah** sportegyesület nagysikrű tornaünnepélyt rendezett, hogy bebizonyítsa: jó munkát végez a fiatalság nevelése terén. Ez az ünnepély ismét tanubizonyság volt arra, hogy a **Hakoah** megérdemli az odaadó támogatást és a legnagyobb áldozatkészség indokolt, amikor az egyesület fejlesztéséről, működésének kiterjesztéséről van szó. A **Hakoah** vezetősége sportszeretettel, az ügyek iránti szenvedélyes érdeklődéssel és hivatása iránti őszinte meggyőződéssel áll az ügyek élén, irányítja a **Hakoah** munkáját, amihez mindenki csak jószerencsét kívánhat az egyesületnek.

Murgau Liviu rendőrkezes:

„Egy fejlődő nagyvárosban a rendőrség nem teljesítheti feladatát régi színvonalon!”

A rendőrség manapság már nemcsak a közbiztonság szerve, a közigazgatás terén is nagy szerep jut ennek a fontos intézménynek. A rendőrség munkaköre, elfoglaltsága egyre jobban bővül. A külső és belső szolgálat munkája mind több és több lesz, ami a személyzet fokozott igénybevételét eredményezi. Ha aradi viszonylatban vizsgáljuk a helyzetet, egyébről nem is kell szólnunk, mint arról a tényről, hogy a város lakossága több, mint 36 százalékkal emelkedett a háború előtti lélekszámhoz viszonyítva. És nem csak lélekszám tekintetében mutatkozik ez a szaporulat, hanem megnőtt a város területe is. Új városrészek keletkeztek, Aradhoz csatolták Mikelakát. Mindez nem marad nyom nélkül a rendőri szolgálat beosztásánál és elintézésénél, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a különböző adminisztratív természetű elfoglaltságok száma is megnövekedett.

Mindezek a szempontok közrejátszottak, amikor Murgau Liviu, Aradváros rendőrkezes, aki amióta a város közbiztonsági szerve élén tevékenykedik, új szellemet vitt az intézménybe, akciót kezdeményezett a rendőri szolgálat korszerűsítése érdekében. Murgau Liviu két szempont alapján dolgozta ki tervét. Egyik szempont a legénységi és általában személyzeti állomány emelése, a másik szempont pedig a rendőrség szolgálatának olyan korszerű felszereléssel való ellátása, amit máris egyetlen nagyobb város rendőrsége sem nélkülözhet.

A tervek a megvalósulás stádiumába jutottak. Elsősorban illetékes helyeken megtörtént a közbenjárás a létszámkeret kibővítését illetően, ezenkívül pedig kerékpáros osztag és motorkerékpáros különítmény megszervezése szerepel a legsürgősebb elintézendők között. Szó van még különböző technikai felszerelések beszerzéséről is, hogy mindezeknek összességével olyan színvonalra emelhessék a külső rendőri szolgálatot, amit Arad valóban megérdemel.

Nagy segítségére van Murgau Liviu rendőrkezesnek a felgyülemlett munka zökkenésmentes elintézésére irányuló törekvéseinek megvalósításában egyaránt az aradi rendőrtisztikar, amelynek tagjai fáradhatatlanul dolgoznak és gyakorlatilag keresztülviszik a kezes elközelítéseit és intencióit. Természetes, hogy a tisztikar és a nyomozó-testület munkabírásának is megvannak a maguk már nem hűvithető keretei és a közeli jövő tervei éppen ezért a tisztikar és a nyomozó-testület létszámának emelésére is vonatkoznak. A cél az, hogy Arad közönsége úgy közbiztonsági, mint közigazgatási szempontból pontosan működő, gyors elintézését biztosító, hivatása magaslatán álló intézményt vehessen igénybe.

Kis ügyvé zsugorodott a nagy szenzáció

Nos, ismét összeomlott egy legenda. Egy mese, ami arról szólt, hogy az országot veszedelmes ál-orvosok és áll-gyógyszerészek árasztottak el. A legendának pedig annak idején, nem is olyan régen, „jó sajtója“ volt, sokat irtak a bucaresti lapok bizonyos beállítottágu szerkesztői arról, hogy milyen merénylet készült az ország közegészségügye és az orvosi, illetve gyógyszerészi kar ellen . . . A „Manevici-ügyről“ van szó, a nagyszabásúnak kikiáltott diplomahamisítási ügyről, a hatalmas bűnügyi tengeri kigyórl, most hogy kiderült: **legtöbb szereplője teljesen ártatlan**, mások a körülmények okozta szerencsétlen helyzet áldozatai, de minden esetre tisztázódott, hogy egyetlen olyan egyén sem bonyolódott a kellemetlen bűnügyi vizsgálatba, aki nem szerzte meg valamelyik külföldi egyetemen a képesítést.

Pedig ez fontos. Legalábbis erkölcsi szempontból minden esetre. Lehet, hogy a büntetőtörvénykönyv valóban súlyos szankciókat ír elő azok számára, akik ellen már a vizsgálat során nem ejtették el a vádat, nem a mi feladatunk, hogy a bíróság munkáját megelőzve jóslatokba bocsájtjunk. De erkölcsi szempontból minden esetre tartozunk ezeknek az embereknek azzal, hogy megállapítsuk: **egy sem kuruuzsló közülük, egy sem akarta áltudományokkal becsapni az embereket**, csupán a nosztrifikálás ezer akadályát kívánták — állítólag — kerülő uton maguk mögött hagyni. Orvosokról és gyógyszerészekről van szó ebben a perben, olyan emberekről, akik éveken keresztül tanulták az emberiség egészségügyét szolgáló tudományokat és amikor hazajöttek, bezárult előttük a kenyérkereset lehetősége. Erre fordultak — a vádirat szerint — a hamisító-irodához, közülük néhányan olyan körülmények között, hogy másként nem is juthattak volna el a külföldön szerzett tudást ellenőrző szakbizottság elé.

Ismételjük: Lehetséges, hogy a bíróság az ügy eredeti nyolcvanegynéhány gyanusítottja közül megmaradt harminchárom vádlottját elítéli majd. Tizennégy orvos, hat gyógyszerész, maga Manvici és még tizenkét kijáró és a vádhatóság által bűnösnek talált tisztviselő áll majd az igazságszolgáltatás elé, hogy feleljen a vádakra. Több mint a fele a gyanusítottaknak minden esetre máris bebizonyította, hogy nem bűnös, amint ez az ügy egyik aradi szereplőjénél, egy fiatal orvosnál is történt. De mindez a szigorú paragrafus-szemponatok dolga. A lényeg kétségtelenül az, hogy ismét beigazolódott, mennyire lelkiismeretlenek a kutmérgezők, mennyire elfogultan szórják a vádak ellen embereket és embercsoportok ellen, amikor magukról kikelten harsogják, hogy a népesség ellen elkövetett tömegmerényletről van

szó. Mert ugy-e végeredményében kiderült, hogy a vádlottak közül egyetlen egy sem akart büns módon az orvosi, vagy gyógyszerészi minősítéshez jutni. Csupán élni szerettek volna. És ha ez bizonyos vonatkozásokban ma bűnnek is számít, nem az az erkölcsi fertő még ez az élniakarás, mint például a kutmérgezés, aminek sokkal több áldozata van és lehet, mint például egy kerülő uton nosztrifikált, de szakmájában mégis jólképzett orvosnak...

AZ „ORSZAG-VILAG“ VENDEGE:
MARTON LIL!

Utolsó üdvözet Solymosán Magdához

(Carmen Sylva.) Vasárnap délben érkezett ide a tengerpartra a rövid hír:

Solymosán Magdát mesterségesen táplálják, vérátömlesztést kapott, nővérét, betegágyához hívták.

Ekkor már tudtam, hogy Magda meg fog halni.

Egész vasárnap a hír hatása alatt voltam. Solymosán Magdára gondoltam, a színésznőre, akiről annyiszor irtam premierek után, sok jót, szépet, őszinte meleget. És Magdára, a jó pajtásra, a privátemberre, ezer apróságra vele kapcsolatban.

Vasárnap este korán feküdtem le, de soká nem tudtam elaludni. A hotel étterméből szűrődött a rádiómuzsika. Kálmán Imre Marica grófnőjének potpurráját játszotta a zenekar. Magda jutott eszembe ebben a szerepben, ahogy szökén, sugárzón és fiatalon énekelt a színpadon. A zene súlyos akkordokkal, drámai hangfestéssel ért véget. Ebben a percben összeszorította a szívemet valami fájdalmas, megmagyarázhatatlan, furcsa érzés. Most halt meg Magda — gondoltam — és mindennek vége van. Nem látom soha többet.

Ma érkezett ide, Carmen Sylvára Magda halálhíre. Pontosan abban az órában halt meg, mikor itt, a vidámság, gondtalanság, a napsütés helyén, a szeretet, a vele kapcsolatos sok emlék s az aggodalom megsejtette velem, hogy

Solymosán Magda nem nevet többet.

Nagyon tudott nevetni. És tudott nevetni, olyan hősieesen és emberfelettin, ahogy kevesen.

És most mint apró mozaikok tűnnek elém azok a jelenelek, amelyek központjában ez a tragikus, rettenetes sorsú fiatal lány állott. Kockák rövid és boldog élete filmjén, egy filmen, amelynek ő operettprimadonnát játszott, de amelyből, mint tragika került ki, a halál, e rettenetes Rendező csontkeze miatt. Most lepergetem őket, mint egy-egy könnyecsepet, abból a sok könnyből, ami érte hullott. Ezt küldöm az aradi sirra, kedves pajtásomnak, jóbarátomnak, innen a tengerpartról.

Mikor feltűnt Kolozsváron és mindenki róla beszélt, a lapom elküldött hozzá interjuért. A beszélgetés szabályosan

lezajlott Magda penzió-beli szobáján. Aztán mikor vége volt, Magda rámnézett, rövidlátó, nagy és fényes szemével s rámhunyorított.

— **Ne menj még el — kért —, barátkozunk.**

Olyan volt szabályos gyerekarccal, mint egy kislány. Beszélt az életéről, a vágyairól. Egyetlen szó volt ez: „színház“.

— **Még csak egyetlen primadonnás darabom van — mutatta meg hajókofferjét —, de még hajót sohasem látott. Igaz, a gazdája se.**

Igy ismertük meg egymást.

Egy társaságban együtt voltunk vacsorán. Hal volt az előétel. Magda feltette a szemüvegét.

— Miért teszed fel a szemüvedet? — kérdeztük.

— Jól akarom látni, akkor jobban esik — felelte —, szemüveggel sokkal jobban esik, tudjátok.

És evett jó étvágygal. Csupa egészség volt és boldog fiataltság.

Heltai Jenő mondta az Ujságíró Klubban:

— Szerintem ma az egész magyar nyelv területén két igazi primadonna van: **Monthy Hanna** és **Solymosán Magda**. Ez a maguk fiatal primadonnája óriási karriert fog befutni. Gyönyörű, okos és tehetséges.

Igen, az volt **Solymosán**. Ezt nem most írom először róla, mikor nem csillognak rá a reflektorfények, szegénykére, a halál végtelen mély sötéttségében. Talán tulcsokat adtak neki utravalóul az istének, s most megirigvelték. Szép volt, sudár, remek hangja volt, s ritka, kivételes humora mellett drámai tehetsége is. Ragyogott a színpadon s ragyogott vele a színpad. Az életben okos volt, pompás humoru, vicces eredeti. Szépség, fiatalság, tehetség. Többet nem kívánhat ennél az ember. Így maradt meg örökre az emlékezetében azoknak, akik szerették.

Pontosan egy éve. A kolozsvári strandon beszélgettünk. Magda olyan szép és olyan boldog volt, mint még sohasem. Szerelmes volt és életében először külföldre készült. Gyerekes örömmel mesélte nekünk az utvonalat.

— **A legnagyobb boldogság: utazni valakivel, akit szeretek s aki szeret. És látni fogom Velencét, a Riviérát és a tengert...**

Kolléganői kicsit irigykedve hallgatták. Ha tudta volna, hogy az az ut az életébe kerül...

A szerencsétlenség után a kolozsvári szanatóriumi szobában láttam viszont. Lesoványodott, de szebb volt, mint va-

Ne játszon a sors kegyével!

Játszon Goldschmidt sorsjegyével!

laha. Virágerdőben feküdt, körülötte voltak a barátai. Egy pillanatra egyedül maradtunk.

— **Mond** — kérdezte csendesen —, **mit hallottál te rólam?** Meg fogok-e vajjon gyógyulni?

Persze, azt feleltem, hogy csak kedvező véleményt hallottam a betegségéről és hamarosan lábraáll.

Mosolygott hálásan. Ugy kellettek neki a szavak, mint az orvosság. De sokkal intelligensebb volt, mintsem ne tudta volna, hogy súlyos beteg. Sokszor mondta barátainak, hogy **szívesebben meghal, minthogy nyomorék maradjon.**

Irtózatosat, emberfelettit szenvedett.

„**Most már tudom mi az, valakit elevenen megnyuzni**“, írta legutolsó operációja után egy barátjának... Ha fájdalmai voltak — és micsoda pokoli fájdalmai — összeszorított fogakkal tűrt. Ha kérdezték tőle, hogy érzi magát, mosolygott és ő vigasztalta az érte aggódókat.

Egy antik görög dráma hősnőjének lelke élt ebben a modern operettek játszó fiatal színésznőben.

Még csak a kezéről akarok írni, erről a csontból és húsból való remekműről, amelynél szebbet sohasem láttam, s amelynél szebbet sohasem mintázhtatak. Egy fiatal szobrász, akit bemutattam Magdának, áradozva beszélt erről a csodálatos, kicsi és finomvonalú kézről, amelyet külön meg akart mintázni. A keze fáj nekem a legjobban, meg a nevéte.

Ez minden, Magda. **Mást nem tudok rólad írni, most utoljára.** Mikor legutoljára beszéltem veled, tréfásan mutatál lapunk aznapi számára. **Mi az, egy szó sincs rólam?** — kérdezted —, **teljesen elhanyagoltok?** Hát most irtam rólad, Magda drága, kis halott primadonnám. Istenbizony nem ezt akartam írni. Lelkes, meleg beszámolót szerettem volna írni abból az alkalomból, hogy újra felléptél, hogy még ezerszer jobban megtapsoltak, mint mikor hosszú betegséged után ott álltál újra a közönség előtt. Tudom, hosszú betegséged napjai alatt ezerszer elbeszélted ezt a pillanatot. Más is elképzelte, imátkozott is érte. S nekem — mert olyan szépen és fiatalon hagyta itt minket — most ismét egészen hihetetlen, hogy e percben tulajdonképpen nekrológot írok Rólad és hogy nem írhatok Rólad soha, soha többet...

Mint a harang nyelv nélkül

olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Uj vevőket ma már csak szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít,

nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az
ORSZÁG-VILÁG „AGGE“ REKLÁMOSZTÁLYA

elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. Tegyen kísérletet!

Bulv. Regele Ferdinand 19.

Telefon 15—25.

És az igazság

Kiss Ferencről, a magyar színhátszás lüszkeségéről

Egyik hetilapban cikk jelent meg Kiss Ferenc, a neves magyar színművész személyével kapcsolatosan és a cikkíró szinte kiméletlen hangon adott kifejezést Kiss Ferenc iránti, csöppet sem kedvező véleményének. Távol áll tőlünk, hogy a cikkel, vagy annak írójával vitába kívánnánk bocsátkozni, annál kevésbé, mert hiszen a vélemények különbözőek és senki sem méltányolja ezt a körülményt jobban, mint mi. Mindössze arról van szó, hogy a cikkírót nyilvánvalóan tévesen tájékoztatták cikke megírása előtt és éppen ezeket a tévedéseket kívánjuk helyesbiteni.

Kiss Ferenc, mint ismeretes, Magyarország első színházának vezető tagja és elnöke a magyarországi színészegyesületnek. Aki tárgyilagos kíván lenni, megállapíthatja, hogy azért esett éppen Kiss Ferencre a választás, mert irányában osztatlan bizalom nyilvánul meg, mert éppen Kiss Ferenc személye a biztosíték arra nézve, hogy a mai időkben zökkenésmentesen le tudja vezetni a felmerülő ellentéteket.

Kiss Ferenc az az ember, aki amikor és ahol lehet segítségére van minden kartársának és minden hozzáfordulónak és éppen ezért a tárgyilagosak tudják:

nála jobb elnököt nem is választhatott volna a színészegyesület.

Ami a cikk aradi vonatkozásait illeti, a tájékozódás ebben a tekintetben is téves. Kiss Ferenc, a színművészeti főiskola akkor kitüntetéssel vizsgázott tagja, az ugyancsak kitüntetéssel végzett Cziglán Istvánnal együtt a háboru előtti években került Aradra. Akkoriban szokás volt, hogy a tehetséges, újonnan végzett színészek vidéki vendégszereplésre látogattak el a társulatokhoz, így jutottak el mindketten Aradra, ahol nem a Constantin abbéban mutatkozott be Kiss Ferenc — mint ahogyan a cikk említi —, hanem a Biborosban (Gál Gyulával). Cziglán István bemutatkozása a Cifra nyomorúságban történt meg.

A Mát fiatal színész aradi sikere tökéletes volt.

Nemcsak a közönség tapsolt lelkesen, de a sajtó is elismeréssel adózott a tehetséges színészek játéknak, amire jól emlékeznek még azok, akik annak idején foglalkoztak színházzal, művészettel. Bizony, Kiss Ferenc is, Cziglán István is színvonalas színjátszást adtak és tévedés, mintha kedvezőtlen sajtóbírálat jegyében történt volna meg aradi bemutatkozásuk. Cziglánt le is szerződtették Aradra, Kiss Ferenc színészi tudása, játszási készsége, röviden: kitűnő képességei pe-

dig budapesti szerződéshez juttatták a fiatal művészt, akinek testvérbátyja, Kiss Miklós akkoriban az aradi társulat kiváló tagja volt. Kiss Miklós tragikus körülmények között elhunyt.

Amikor a háború kitört, Czigrán István az aradi házierezhöz vonult be, önként jelentkezett az első menetszázadok egyikébe és elsőik között vitték ki a harctérre, ahol — az olasz fronton történt — a bátorság és vitézség nemes példáját adva, a legnehezebb feladatokat vállalta, ismét csak önként, magától jelentkezve. Ennek tulajdonítható, hogy rövidesen

hősi halált halt és vele temették el a megérdemelt arany vitézségi érmét . . .

Mindez azonban csak mellékes körülmény. A fontos az, hogy nem tárgyilagos vélemény az, amely a kemény bírálat hangját használja Kiss Ferencel szemben. Ismerjük Kiss Ferencet, még a kezdet nehézségeinek idejéből. Azóta is figyelemmel kísérjük, tudunk róla és tudunk közéleti szerepléséről, valamint magánéletéről is. Tudjuk, hogy

mindenkor készségesen állott vidéki kartársainak rendelkezéseire, ha budapesti érvényesülés lehetőségéről volt szó, tudjuk, hogy az arra érdemeseknek mindenkor önzetlenül egyengette az utat és különösen szívesen támogatta a kezdőket.

Mint ahogyan tudjuk, hogy a gyanús írás jelenleg is, Kiss Ferenc ma is az, akinek eddig ismerték,

a közbizalom, a közmegebecsülés letéteményese.

Ezért helyesbítettük tehát az említett cikk néhány téves adaton alapuló állítását, ami természetesen különben sem változtatna a tényen, hogy Kiss Ferenc a körülmények és viszonyok lehetőségein belül legalább annyira jó kartárs, mint amennyire vitathatatlanul kitűnő színész . . .

Leégtem

Nyári betegség. Vigyázzunk rá, mert utálatosabb a legmakacsabb spanyolnál is.

Ugy kapja meg az ember, hogy egész éven át féltve óvott, védett, rejtegetett bőrét felmarja, megsüti a nap heve.

A dolog észrevétlenül kezdődik. Az ember izzad, sül, aztán a meleg elől bemenekül a vízbe. Nincs semmi baj, a hűvös hullámok megennyhitik gyulladt testünket. Egyszer csak valami furcsa, feszülő, viszkető érzés jelentkezik rózsaszínűre pirult bőrünkön. Még mosolygunk:

— Ejnye! Megkapott a nap! — mondjuk.

De alig telik el egy óra és eltűnik arcunkról a mosoly. Fájdalmas cinóbert öltünk, mint a főtt rák. Majd nekibiborodunk sötéten. Mérges paprikához leszünk hasonlók, amely olyan erős, hogy önmagának is fáj. És micsoda rémülettel tölt el az öltözködés gondolata! A kabin lángoló pokol. Az

ingünk Nessus inge. Minden mozdulatunk csupa kin. Jön a láz, az émelygés. Az álmatlan éjszaka, amikor parázs az ágyunk és amelynek gyötrődései után úgy nézzük reggel a ruháinkat, mint az inkvizíció válogatott eszközeit...

Azért mégis van valami jó a dologban. Akaratlanul is rájövünk arra, hogy közszeretnek örvendünk; vannak barátaink, akik szeretnek és akiknek felragyog az arcuk, ha velük találkozunk. Ez így van még napjainkban is, amikor pedig az az általános hit, hogy minden ember ellenség. Hát ez egyszerűen nem igaz. Ezt bizonyíthatom én, aki itt állok leégve és az az érzésem, hogy egyetlen égő, fájdalmas láng vagyok.

Reggel óta kilencen öleltek át túlaradó örömmel.

Az uccán például egy rég nem látott barátom azzal állított meg, hogy hátulról a sajtó vállamra ütött. Vicceket mondanak és közben tréfásan a combomra csapnak. Mindenki jó hozzám, dédelget, simogat. Gyengéden végigveregetik a hátamat, beleboxolnak a gyomromba és kuncorogva nagyokat csipegetnek a karomba.

Már nem is sirok. Nevetek. Csorog a szememből a könny...

A rulett réme kiszabadult száműzetéséből és már pusztítja újra a kisemberek egzisztenciáját

(Nagyvárad.) Hát lehet urak, lehet hölgyek, ismét lehet játszani, a hazárdjáték szédítő forgása ismét vadul tombol az országban. Nagyváradon éppen úgy, mint az ország néhány más városában, mindenütt, ahol mód és alkalom kínálkozik a törvényes rendelkezések kijátszására. Elsőnek tette szavá az **Ország-Világ**, hogy bizonyos burkolt formában, később pedig egyre nyiltabban megmutatkozva, jelentkezik a hazárdjáték. Hogy csodálatos módon ugynevezett tárgyruletre adtak ki először egy, majd több engedélyt és hogy **ismét forog, pörög a ruletkerék és sorsokat, embereket, családokat sodor magával.**

Aki ezeket a sorokat írja gyakran megfordul az ország nagyobb városaiban, így hát személyes tapasztalatból tudja, hogy nemcsak **Nagyvárad** és **Szatmár** az egyedüli hely, ahol újra, palástolatlanul folyik a hazárdjáték. Amit most tárgyruletnak neveznek. Szabadon érvényesül a hazárdszenvedély **csábítása**, ügyes vállalkozók mit sem törődnek a törvényes tilalommal, mert

megtalálták az „áthidaló” megoldást.

Vannak vállalkozó szellemek, akiknek üzleti elve az, hogy a törvény paragrafusának kacskaringói csak a törvény szellemének megkerülésére alkalmasak, akik minden tilalomnál találnak bizonyos kiskaput, amin azután áterőszakolják a

maguk néha közveszéyles üzelmeit. Ugy látszik ez a széilem, ez az „üzleti“ elv érvényesül itt is, most is.

És nem holmi jómódu, nagyfizetésü emberek a rulet-csaták „hősei“. Ezekben a körökben soha sem jelent problémát, mint elégítsék ki a kártyaszennyvedély kisértését, mert amikor legszigorubban alkalmazták az országban a vonatkozó törvény tiltó intézkedéseit, akkor is módot találtak a hazárdirozásra. Utóvégre például rómit is lehet játszani olyan magas alapon, hogy a hazárdjáték fogalma száz százalékban adva van. Vannak zártkörü társaskörök, ahol

tizezer leiek cserélnek gazdát egy-egy römipárti során és hogy a hazárdirozást még jobban kiélvezhessék, különböző fortályokkal növelik az amugy is nagy alapítetet. Zsokerért külön fizetnek, a handrómi utan külön premium jár és hasonló, ezrekbe kerülő játékfűszerrel szolgálnak egymásnak a pártnerék.

De most nem ezekről a kártyacsatákról van szó. A zártkörü klubok látogatói végeredményében megengedhetik maguknak és egymásnak ezt a szórakozást. De

mindenképpen rendőrért kell kiáltania minden jóérzésü embernek, amikor a ruletasztal mellett szorongó emberek szomorú gyülekezetére néz.

Mert itt, a játéktermekben általában kisfizetésü, kisjövedelmü apró-egzisztenciák sodródna a játékszenvedély örvényében. Koszt pénz, a feleség számára vásárlandó cipő ára, bizományi áruk eladásából származó pénz, a cég számára bevételgezt összegekből kikerülő tét uszik el, amikor a golyó pergeése nem hozza meg a szerencsét.

És legtöbbször nem hoz szerencsét a rulet. Nem kívánunk belepillantani a zöldasztalokat hasznosító vállalkozó üzleti titkaiba, de megállapíthatjuk:

ezekben a „játékokon“ csak a vállalkozó nyerhet.

A kisemberek azok, akik közül sokan kereseti lehetőséget látnak a szerencsejátékban és így közülük kerülnek ki azok az áldozatok, akik elvéreznek a zöldasztal mellett, amikor a pénzük után szaladnak.

Mert a „tárgyrulet“ éppen olyan rendes, szabályszerű pénzügyileg megalapozott hazárdjáték, mint az egyszerű, minden sallang nélkül ruletnek nevezett játék. Ezer mód és lehetőség kínálkozik arra, hogy a szemtörlésre alkalmazott „tárgy“ szócska jelentőségét lefaragják és egyszerűen, minden különösebb kertelés nélkül pénzre megy a nyereségvágytól fűtött emberek szerencsehajszája.

Elhisszük, hogy a legjobb szándék nyilvánult meg, amikor illetékes helyen szórakoztató társasjáték címén tárgyrulet-engedélyeket adtak ki. De itt lenne az ideje annak, hogy végre az illetékes helyi hatóságok fellépjenek a kibuvási lehetőségekkel üzérkedők letörése érdekében és érvényesítsék a törvény szigorát, ami változatlan határozottsággal tiltja el az országban a leghazárdabb hazárdjátékot, a ruletet is.

Különvélemény a FITA üzleti politikájáról

Sok szó esik az utóbbi időkben aradi szakmai körökben arról a különös versenyen felüli versenyről, amelyet a FITA kötszövőgyár támaszt az itteni kereskedőknek. Arról van szó, hogy a gyárvállalat vezetősége a Penes Curcanul-uccai ipartelep főépületében detail-üzletet nyitott és itt a közvetítőkereskedeleim kikapcsolásával kiszolgálja az egyébként szaküzletekben vásárló közönséget.

Felesleges itt ismertetni a kereskedelem közgazdasági jelentőségét, helyét és szerepét a termelésben, hiszen mindannyian tudjuk, hogy mennyire nélkülözhetetlen a tevékenysége. Történtek már kísérletek, amelyeknek célja éppen a közvetítő kereskedők kikapcsolása volt, de fényesen bebizonyosodott, hogy a kereskedői szellemet, vállalkozási készséget és szorgalmat, a kiskereskedőnek a vevővel fennálló közvetlen kapcsolatát nélkülözni és pótolni nem lehet. Még akkor sem, ha a jelenlegi társadalmi rend megszüntetését mellékelik keretképpen a kísérlethez. Hát még akkor, ha a jelenlegi gazdasági berendezkedés az irányadó.

Mégis, a FITA-gyár vezetői ugylátszik helyi vonatkozásban megkísérlik ennek az elgondolásnak megvalósítását, jóllehet azt kockáztatják, hogy az aradi szakmai kereskedőket veszítik el vevőik sorából. Az iparvállalat detail-eladási osztálya mindenki számára megközelíthető, mindenkit kiszolgál és nem törődnek azzal, hogy minden kicsinyben kiszolgált vásárló a detailkereskedők forgalmát csökkenti. Amellett, ha még csak versenyről lenne szó, kisebb volna a sérelem, de a gyár ugyanazon az áron szolgálja ki azt is, aki egy-két darab kötött-holmit, minimális értékű árut vesz, mint azt a kereskedőt, aki pedig komoly üzleti forgalmat bonyolít le. A FITA gyári áron szolgálja ki detail-vevőit és ezzel lebíthatatlan konkurenciát fejt ki az aradi kereskedőkkel szemben.

A gyár vezetősége — értesülésünk szerint — azzal indítja az árversenyt a kereskedők felé, de sohasem a detailvevőkkel szemben, hogy

selejtés, hibás árut hoz ily módon forgalomba, amit az aradi kereskedők nem vonnak kétségbe egy pillanatig sem, de mégis felmerült a gyanú, hogy ebben az esetben a gyár jelentős részben csakis hibás árukat gyárt, ha maradék nélkül akarja lebonyolítani jelenlegi detail-forgalmát — mondják egyes szakemberek.

Távol álljon tőlünk az, hogy döntőbírónak állítsuk de magunkat, az ebben, akár más ügyben. De úgy érezzük, igenis vannak még olyan közületek, amelyek bizvást elválalhatják a döntőbíró szerepét és megállapíthatják — esetleg hivatalból is, miután éppen ügykörükbe esik —, hogy mi az

igazság ebben a panaszos ügyben és mi a tuzzás. Ennyi fáradtságot minden esetre megérne az ügy, ha már a FITA saját üzleti szempontjait nem tartja annyira fontosnak, hogy tisztázza a kérdést a panaszkodó aradi kereskedőkkel...

A Cír palotába költözik az aradi rendőrség

A napokban történt, hogy egy külföldről Aradra érkezett vendég, amikor jelentkezés végett belépett az aradi rendőrség ősi, régimódi, agyonhasznált épületébe, megjegyezte:

— **Hogy lehet ilyen helyen dolgozni?**

Bizony a külföldi vendég nem az egyedüli, aki ezt a kérdést felteszi, mert Aradon is sok szó esett már arról, hogy mennyire sürgös lenne már a rendőrségnek korszerűbb, rendesebb helyiségben való elhelyezése. Itt, ezekben az ócska, zörgőablaku, hézagósajtaju, huzatos és nehezen szellőztethető szobákban dolgozik a közbiztonság fontos szerve, itt dolgoznak a tisztviselők, amikor más városokban, nem is beszélve a bucarestii hatalmas rendőrkveszturáról, már új épületet emeltek a rendőrség szolgálatainak elhelyezésére.

És nem csak az aradi polgárok, de a helyi hatóságok is észrevették, mennyire időszerű ez a kérdés. Elsősorban Vlad Alexandru tábornok-főpolgármestert és munkatársait, valamint Murgau Liviu rendőrkvesztort, ezt a tevékeny köztisztviselőt főigazgatótja a rendőrség hivatalának új helyiségekbe való áthelyezése, amire nézve most már megfelelő megoldási terv is merült fel. Jólétesült körök szerint ugyanis a közeljövőben megfelelő új hajlékba helyezik át a közrendészeti szolgálat összes hivatalait. Az elgondolás az, hogy

az aradi rendőrkvesztura valamennyi belső szolgálati hivatalát az üzletvezetőség hatalmas, korszerű palotájában helyezik el

és ezzel nemcsak az ebben a vonatkozásban felmerült panaszokat szüntetik meg, de véget vetnek annak is, hogy ez a kimondottan közhivatali célok számára épült palota üresen álljon.

Ma már befejezett tény az államvasut igazgatósága eddig még Aradon maradt szolgálatainak teljes áthelyezése a szomszédos Temesvárra. Ennek következtében a Stefan cel Mare-téren lévő épület üresen marad, miután teljes kihasználása már évek óta megszűnt. Illetékes aradi körök tehát haladéktalanul tárgyalásokat kezdtek a belügyminisztériummal és az államvasutak vezérigazgatóságával a palotának az aradi rendőrfőnökség számára való rendelkezésre bocsátása érdekében. Természetes, hogy a rendőrkvesztura nem foglalná el az egész hatalmas épülettömböt, hanem teljesen elegendő lenne a földszinti helyiségek igénybevétele. A tervek szerint az első és második emeletet is ugyancsak hasznosítanák, hogy itt

különböző közigazgatási vonatkozású hivatalokat helyeznének el és ezzel mintegy központosítanák a közönség számára annyira fontos intézmények irodáit.

Kétségtelen, hogy ez a megoldási lehetőség előnyös, célszerű és az összes érdekeket kielégitené. A rendőrfőnökség ezzel könnyen megközelíthető, központi fekvésű helyre kerülne, ellentétben a jelenlegi épülettel, amelyen különben éppen tulajdonjogi helyzete miatt már évek óta semmiféle javítási munkálatot sem végeztek. Olyan irodahelyiségekbe kerülne ezzel a közbiztonsági szolgálat, hogy a közönség számára is előnyösebb munkafeltételek között folytathatná az egyre sürübé váló igénylések kielégítése.

A tárgyalások igen előrehaladtak, nemcsak a helyi hatóságokban van meg a hajlandóság a szerencsés megoldást jelentő elintézési mód keresztülvitelére, de illetékes helyen Bucureștiben is megértéssel kezelik az ügyet. Annál inkább, mert hiszen igazán nem közérdek, hogy egy olyan hatalmas, pompásan felszerelt közhivatal céljaira épült palota, mint az aradi üzletvezetőség épülete, üresen álljon és parlagon heverjen.

Az Orient Turist Lloyd ingyen utazása a kereskedőkre

Néhány hónapja történt, hogy szóvátettük az **Orient Turist Lloyd** akcióját, amely ingyenes vasuti utazás lehetőségét kínálta az aradiaknak. A bevezetésre szánt „rendszer” szerint a központilag megszervezett résztvevő kereskedőknek tiketeket kellett átvenniök az Orient Turist Lloydtól azzal, hogy a vásárláshoz mérten kevesebb, vagy több, kilométerre szóló tiketszelvényt adnak át a vevőknek, akik ezt összegyűjtik és amikor már megfelelő számú, illetve kilométermennyiségű kilométerszelvény együtt van, a központi iroda azután ingyenes vasuti jegyre cseréli be az utalványokat, a vevő által megjelölt rendeltetési állomásra.

Az újrendszerű vevőcsalogató vállalkozás, a „**kassza-kontónak**” ez az ötletes módja hitelre is talált vagy huszegynéhány aradi kereskedőnél. Az **OTL** nevű utazási iroda megbízottja sorra járta az aradi kereskedőket és vagy huszegynéhány különböző szakmabeli üzlet tulajdonosával megállapodást is kötött. Ezek a kereskedők kötelezvényt irtak alá, hogy meghatározott mennyiségű ilyen kilométerszelvényt átvesznek, a vállalat viszont megígérte, hogy a kilométerekben való kedvezménytáritésnek sajtópropagandát fejt ki és egyéb módon is népszerűsíti a szelvényrendszert, ezenkívül pedig aradi irodát állít fel a tiketek becserélésére.

Már annakidején óva intette az **Ország-Világ** a hiszékeny embereket, akik érthető módon arra törekednek, hogy üzleti forgalmukat fellendítsék, azonban a cél elérésére irányuló

fáradozásaik során eléggé könnyelműek és nem válogatják meg az eszközöket. Sajnos

ezuttal is nekünk volt igazunk, mert alig mulott el néhány hét, már kiderült, hogy baj van az Orient Turist Lloyd pompás új rendszerével.

A baj már ott kezdődött, amikor a temesvári székhelyet megjelölő vállalat vagy egyáltalában nem küldte a tiketteket, vagy pedig csak elkésve, akkor, amikor már nem volt szükség erre. Uglátszik a vállalkozás vezetőinek az is elegendő volt, hogy

előleget vettek fel

a megállapodásszerű összegre, mert a tiketek elküldése olyan zökkenőkkel történt, ami már magában véve megnehezítette a rendszer alkalmazását, nem beszélve azokról az esetekről, amikor egyáltalában esm érkezett a szelvényküldeményt. Emellett az aradi beváltóiroda felállítása is elmaradt, ami gyakorlatilag zéróra redukálta a kilométerszelvények értékét, hiszen nem szaladhat mindenki át Temesvárra, ha be akarja cseréltetni a vásárlások után kapott tiketteket a beigért vasuti jegyre.

Legnagyobb meglepetés azonban mégis akkor érte az aradi kereskedőket, amikor sok kerülgetés és köntörfalazás nélkül,

valamennyien ügyvédi felszólítást kaptak, hogy haladéktalanul fizessék meg a lekötött tiket mennyiségek teljes értékét,

amivel az Orient Turist Lloydnak tartoznak. Nem számított, hogy a szelvények késve, hiányosan, vagy éppen egyáltalában nem érkeztek meg. Nem számított az előleg. A vállalat a teljes összegre küldte el ügyvédi felszólításait, amit Aradon elképzelhetően a legnagyobb felháborodással fogadtak.

Az ügyben érdekelt kereskedők dr. Luțai Cornel ügyvédhez fordultak és megbízták érdekeik képviseletével, ami kétirányu. Egyrészt el akarják háritani azt, hogy még rosszul bonyolított ügylet, a soha meg nem kapott szelvények miatt máris mutatkozó üzleti kellemetlenségeken kívül rá is fizessenek az üzletre. Másrészt pedig ügyvéd útján, illetékes hatóságok előtt kívánják tisztázni az **Orient Turist Lloyd** tevékenységének összes körülményeit, különös tekintettel a felvett előlegekre és arra, hogy bizonyos kötelező üzleti szokványok és törvényes kereskedelmi feltételek is léteznek...

HIRLAP

**a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap**

A R A D

Str. Mețianu 1. — Telefon 97.

**Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb
hirdetési organum.**

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanok
GOLDSTEIN LAJOS
 mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújt kosztüm és kabátujdonságokban, selyem és mosóáruban.
 Str. Bratianu 2.

Ardeal legfrisebb hireit közli az 52 éves

Aradi Közlöny

Fizessen elő az

ARADI-KÖZLÖNY-re

Hirdessen az

ARADI-KÖZLÖNY-ben

Hol fordíttassa okmányait?

Mittra I. Sándor-nál!

dipl. jegyző és vizsgázott törvényszéki jegyző, hivatásos **FORDÍTÓ**, fordításokat eszközöl felelősség mellett a következő nyelvekből: román, magyar, német, francia, angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, holland, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája. — Információs iroda. — Bejegyzett cég.

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota. Másolásokat és levelezéseket vállal, cégek részére jutányos díjazás mellett. Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyújt.

HIVATAL: d. e. 9—1-ig, d. u. 3—7-ig.

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 27 év óta az „Ország-Világ” politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

volt, amikor elindult s most már Ardeal és az utódállamok majdnem minden házában megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MEGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ”-ban. Állandó hirdetőknél kedvezmény!

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.

Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy evre: pénzintézeteknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 1200, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. Hirdetési árszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,

Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix”, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénztelvetelre — pecsettel ellátott nivalatos nyugta ellében — csak fényképes igazolványai rendelkező kiadóhivatali megbízottak vannak feljogosítva!

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével!

— EJJEL-NAPPAL szívesen dolgozunk a közönségért, — dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbitunk. Ne sajnálja senki a idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ” huszonnyolc év óta tántorithatatlanul állja a helyét, — mindig és mindenütt a közönségért a közönséggel!

— „PHÖNIX“-NYOMDA, Arad, Piața Plevnei Nr. 2. Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállitható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes áráért. Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos iskolai és egyházi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegvzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari kereskedelmi, gazdasági és pénzintézeti nyomtatványok, körlevelek, üzleti és tejesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésesebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!

**EGÉSZEN
RÖVIDEN:**

az

Ország-Világ

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a legerdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap.

Olvassa és terjessze!